

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/21071-4
Saksbehandler Rune Holbek

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	17.09.2026

Søknader om økte faste driftstilskudd innen kultur-, kulturarv-, museums- og kulturminnesektoren fra 2027

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø tar saken om økte driftstilskudd til ulike kultur- og kulturarvinstitusjoner til orientering.
2. Søknadene inngår i den videre vurderingen av driftstilskudd og prioriteringer i budsjett- og økonomiplanarbeidet for 2027–2030.

Vedlegg

Stiftelsen_Fullriggeren_Sørlandet_Søknad_om_drifts

Søknadsskjema for faste driftstilskudd - kulturminnevern og kulturturisme

Søknad_Agder_fylkeskommune_2027

Søknad driftstilskudd Vest-Agder-museet 2027, supplement - FORELØPIG

Anmodning om økt årlig tilskudd til NBH for videre satsing mot barn og unge

Budsjettsøknad til Agder fylkeskommune 2027

Søknad om fylkeskommunalt driftstilskudd 26

Sammendrag

Hovedutvalg for næring, kultur og miljø tar saken om økte driftstilskudd til ulike kultur- og kulturarvinstitusjoner til orientering.

Søknadene inngår i den videre vurderingen av driftstilskudd og prioriteringer i budsjett- og økonomiplanarbeidet for 2027–2030.

Saksopplysninger

I forbindelse med søknadsrunden for driftstilskudd i 2027 har fylkeskommunen mottatt flere søknader som handler om en økning av faste tilskudd til kultur- og kulturarvinstitusjoner. Søknadene gjelder både styrking av ordinær drift, finansiering av nye oppgaver og langsiktig ivaretagelse av kulturhistoriske verdier.

- Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet
- Stiftelsen Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter
- Stiftelsen Lindesnes Fyrmuseum
- Naturmuseum og botanisk hage (NBH)
- Vest-Agder-museet IKS (VIGA)

I tillegg er det mottatt søknader om nye driftstilskudd fra følgende aktører:

- Monk AS (Munken)
- Frolands Verk

Oversikt over dagens tilskuddsnivå og omsøkte økninger

Tiltak	Tilskudd 2026	Søknad/tillegg fra 2027	Samlet tilskudd 2027	Samlet tilskudd 2028	Økning 2027-2028
Fullriggeren Sørlandet	3 351 000 kr	+ 600 000 kr	3 951 000 kr	3 951 000 kr	0 kr
Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter	1 976 000 kr	+ 2 000 000 kr	4 000 000 kr	4 000 000 kr	0 kr
Lindesnes Fyrmuseum	2 505 000 kr	+ 250 000 kr	2 755 000 kr	2 755 000 kr	0 kr
Vest-Agder-museet IKS (VIGA)	17 411 000 kr	+ 1 700 000 kr	19 111 000 kr	22 311 000 kr	3 200 000 kr
Naturmuseum og botanisk hage	4 698 000 kr	+ 160 000 kr	4 858 000 kr	4 858 000 kr	0 kr
Monk AS (Munken)	0 kr	+ 400 000 kr	400 000 kr	400 000 kr	0 kr
Frolands Verk*	500 000 kr	+ 2 000 000 kr	2 000 000 kr	2 000 000 kr	0 kr
Sum	30 441 000 kr	7 110 000 kr	37 575 000 kr	40 275 000 kr	3 200 000 kr

* Agder fylkeskommunes tilskudd på 500 000 kroner i 2026 ble gitt som prosjektstøtte til utviklings- og etableringsfasen. Det omsøkte beløpet på 2 mill. kroner fra 2027 gjelder ordinær museumsdrift og innebærer etablering av et nytt fast driftstilskudd.

For flere av søknadene er det også søkt om bidrag fra andre offentlige aktører. Utfallet av søknadene vil ha betydning for fylkeskommunens vurdering av den enkelte søknad.

Beskrivelse og kort vurdering av søknadene

Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet

Fullriggeren Sørlandet mottar fast driftstilskudd fra Agder fylkeskommune. I 2026 utgjorde dette 3,351 mill. kroner. Det søkes om en permanent økning på 600 000 kroner årlig til framtidige klassings- og bevaringskostnader. Tiltaket skal bidra til å finansiere myndighetspålagte klassingsoppgaver og langsiktig bevaring av et nasjonalt kulturminne.

Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet har søkt Kristiansand kommune om tilsvarende beløp, og det er søkt staten om 2,8 mill. kroner. Det er foreløpig uklart hvorvidt dette blir tildelt.

Fylkeskommunedirektøren mener Fullriggeren Sørlandet har stor kulturhistorisk verdi og bred samfunnsmessig betydning gjennom opplæring, formidling og reiseliv. Kostnader knyttet til klassinger er videre en kjent utfordring i fartøyvernet. Samtidig får Fullriggeren Sørlandet allerede et relativt stort tilskudd fra Agder fylkeskommune. Fylkeskommunedirektøren vil derfor være tilbakeholden med å anbefale en økning, med mindre Kristiansand kommune og Staten øker sitt tilskudd.

Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter

Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter er et nasjonalt fartøyvernssenter og et teknisk-industrielt kulturminne. Virksomheten representerer viktig kompetanse innen vern og restaurering av historiske fartøy. Bredalsholmen ivaretar videre et viktig maritimt kulturmiljø, og bidrar til ivaretagelse av tradisjonshåndverk.

Bredalsholmen har en sammensatt finansieringsmodell. De mottar tilskudd fra Riksantikvaren fordelt på ulike poster, og den samlede tildelingen har variert fra år til år. I tillegg mottar Bredalsholmen fast driftstilskudd fra fylkeskommunen. I 2026 utgjorde det 1,976 mill. kroner.

Finansieringsmodellen for Bredalsholmen har vist seg å være sårbar. I 2025 bevilget derfor Agder fylkeskommune et ekstraordinært tilskudd til Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter for å sikre stiftelsen kapital i en særlig krevende periode. Den økonomiske situasjonen er nå mer stabil, men Bredalsholmen er fremdeles i en sårbar økonomisk situasjon.

Det er varslet endringer i Riksantikvarens tilskuddsordninger, og konsekvensene av disse er foreløpig ikke avklart. Trolig vil det komme mer informasjon i løpet av høsten 2026/våren 2027. Fylkeskommunedirektøren vil derfor anbefale at ett eventuelt økt tilskudd til Bredalsholmen i første omgang gis for en begrenset periode, og at dette sees på igjen når det er større klarhet i hvordan de nye tilskuddsordningene vil påvirke Bredalsholmen.

Stiftelsen Lindesnes Fyrmuseum

Lindesnes Fyrmuseum mottok i 2026 et ordinært driftstilskudd fra Agder fylkeskommune på 2,505 mill. kroner. Søknaden gjelder videreføring av fylkeskommunens bidrag til fyrvokterordningen på 250 000 kroner årlig.

Lindesnes Fyrmuseum legger til grunn en videreføring av et spleiselag mellom Kystverket, Lindesnes kommune og Agder fylkeskommune om fyrvokterordningen.

Ordningen bidrar til ivaretagelse og formidling av et kulturmiljø av nasjonal betydning og er basert på medfinansiering fra Kystverket, Lindesnes kommune og Agder fylkeskommune. (Se egen sak)

Vest-Agder-museet IKS (VIGA kulturhistoriske museum)

Vest-Agder-museet søker Agder fylkeskommune om økt driftstilskudd til det nye VIGA kulturhistoriske museum på Odderøya. Museet skal bli et helårsåpent og moderne kulturhistorisk museum med særlig vekt på barn og unge, maritim historie og Kristiansands bys historie.

Vest-Agder-museet mottok 17,411 mill. kroner i ordinært driftstilskudd fra Agder fylkeskommune i 2026. Den omsøkte VIGA-satsingen kommer i tillegg til dette tilskuddet og innebærer en opptrapping på 1,7 mill. kroner i 2027 og 4,9 mill. kroner årlig fra 2028. Tilskuddet skal bidra til å dekke drift, formidling, vedlikehold og aktivitet i det nye museet.

Vest-Agder-museet har søkt Kristiansand kommune om et tilsvarende tilskudd til VIGA-satsingen. Det fremgår også av søknaden at det legges opp til at Kultur- og likestillingsdepartementet skal bidra med 60 prosent av driftsfinansieringen (etter vanlig modell for museumsbygg), men departementet vil vanligvis ikke ta stilling til driftsmidler før bygget overtas/åpnes.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at etableringen av VIGA representerer en betydelig museumsfaglig satsing med potensial til å styrke kulturhistorisk formidling, publikumsutvikling og museumssektorens samlede tilbud i regionen. Samtidig er søknaden den største økonomiske forpliktelsen i saken. Det bør også vurderes om det er riktig at et eventuelt tilskudd fra Agder fylkeskommune skal knyttes direkte til ett formidlingsbygg, eller om det samlede tilskuddet til VAM heller bør vurderes.

Naturmuseum og botanisk hage (NBH)

Naturmuseum og botanisk hage viser til at de har hatt en økt satsing på tilbud til barnehager, grunnskoler og videregående skoler de siste to årene. Museet opplyser at satsingen gjennomføres med kun 1,5 faste stillinger, og at beregninger viser et forventet underskudd på om lag 800 000 kroner i kommende femårsperiode dersom aktivitetsnivået skal opprettholdes.

Naturmuseum og botanisk hage mottok 4,698 mill. kroner i driftstilskudd fra Agder fylkeskommune i 2026. Søknaden gjelder en permanent økning på 160 000 kroner til styrket formidling rettet mot barn og unge. Naturmuseum og botanisk hage har søkt Kristiansand kommune om tilsvarende beløp som det er søkt Agder fylkeskommune om.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at tiltaket har begrensede økonomiske konsekvenser sammenlignet med de øvrige søknadene og er knyttet til et konkret formål som understøtter fylkeskommunens målsettinger innen kunnskapsformidling og publikumsutvikling, særlig rettet mot barn- og unge.

Monk AS (Munken)

Munken har utviklet seg til en viktig arena for produksjon, samarbeid og visning innen det profesjonelle kunst- og kulturfeltet i Agder. Søknaden på 0,4 mill. kroner gjelder etablering av et nytt fast driftstilskudd.

Arendal kommune bidrar allerede med årlig driftstilskudd til Monk AS.

Tiltaket retter seg mot det profesjonelle kunstfeltet og innebærer etablering av et nytt fast driftstilskudd. Tiltaket bygger opp under regionplan Agders målsetning om å øke andelen profesjonelle kunstnere, og viktigheten av en nå godt etablert arena i østre del av Agder.

Arendal kommunes bidrag inn til Monk AS er også et viktig signal om at kommunen ønsker å legge til rette for det profesjonelle kunstfeltet. Søknaden vurderes som et viktig steg og en positiv kraft for det videre arbeidet og utviklingen av Munken som en arena for kulturen i østre del av Agder.

Frolands Verk

Frolands Verk er under utvikling som et profesjonelt museum basert på et kulturhistorisk anlegg med regional betydning og nasjonal relevans. Anlegget omfatter fredete kulturminner og formidler sentrale historier knyttet til jernverkshistorien i Agder, Niels Henrik Abel og den tidlige utviklingen av norsk industrihistorie. Det arbeides med å etablere museumsdrift gjennom en konsolidering med Aust-Agder museum og arkiv (AAMA).

Froland Verk har søkt staten om 6 mill. kroner og Froland kommune har vedtatt å innarbeide inntil 2 mill. kroner årlig til museumsdrift ved Frolands Verk. Søknaden til fylkeskommunen inngår derfor som del av en finansieringsmodell basert på statlig, fylkeskommunal og kommunal medfinansiering.

Frolands verk har i prosjektperioden 2024–2026 jobbet godt med å utvikle stedet og organiseringen av prosjektet. Forberedelser til konsolidering og søknader til stat, fylkeskommune og kommune følger hovedideene i den nasjonale museumspolitikken. Prosjektet vurderes derfor som positivt, og kommunens engasjement i saken bør tillegges vekt i vurderingen.

Samlet vurdering

Søknadene synliggjør et økende behov for offentlig finansiering innen kultur- og kulturarvsektoren. Flere av tiltakene omfatter vern, bevaring og formidling av kulturhistoriske verdier av regional og nasjonal betydning, og bygger videre på etablerte institusjoner og samarbeidsstrukturer. Andre søknader gjelder utvikling av nye tilbud innen museumsdrift, publikumsarbeid og formidling.

Samlet vil søknadene kunne medføre betydelige og langsiktige økonomiske forpliktelser som må vurderes og prioriteres i de ordinære budsjettprosessene. VIGA kulturhistoriske museum representerer den klart største enkeltstående budsjettøkningen.
Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder

Søknadene understøtter flere av målsettingene i Regionplan Agder 2030. Tiltakene bidrar til å bevare og videreutvikle Agders kulturarv, kulturmiljøer og museumssektor, samtidig som de styrker kunnskapsformidling, opplevelser og deltakelse i kulturlivet.

Barn- og unge er en målgruppe i flere av søknadene, noe som bygger opp under regionplanens mål om økt formidling og læring for barn og unge.

Økonomiske konsekvenser

Den samlede økningen i faste driftstilskudd utgjør 7,110 mill. kroner i 2027.

Dersom søknadene innvilges fullt ut, vil samlet tilskuddsnivå for de aktuelle virksomhetene øke fra 30,441 mill. kroner i 2026 til 37,575 mill. kroner i 2027 og 40,275 mill. kroner fra

2028. Økningen fra 2027 til 2028 på 3,2 mill. kroner skyldes opptrappingen av driftstilskuddet til Vest-Agder-museets etablering og drift av VIGA kulturhistoriske museum.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren legger ikke fram forslag til konkrete tilskuddsnivåer i denne saken. Søknadene vil inngå i den samlede prioriteringen i budsjett- og økonomiplanarbeidet for 2027–2030.

Kristiansand, 31.08.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør